

CRÒNICA

BARCELONA

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. ESTADÍSTICA SETEMBRE-DESEMBRE : Llibres entrats. — El nombre de llibres registrats el 31 de desembre de 1914 pujava a 28,185. L'augment ha estat, doncs, en els quatre mesos darrers, de 1,269 obres, amb un total de 1,423 volums, que es distribueixen en la forma següent:

	Obres	Volums
Donatius	1,136	1,251
Canvis	54	81
Compra	79	91
Total	1,269	1,423

Les dificultats de comunicacions originades pels primers mesos de la guerra, han impedit l'arribada normal d'alguns encàrrecs de llibres fets a l'estranger.

L'augment total experimental per la Biblioteca en l'any 1914, ha sigut de 4,205 obres, i de 6,547 volums, repartits en la forma següent:

	Obres	Volums
Donatius	2,627	3,265
Canvis	253	477
Compra	1,325	2,805
Total	4,205	6,547

Entre els donadors hi ha els següents:

	Vols.		Vols.
Ajuntament de Barcelona	1	Bofarull, C.	5
Alcover, Mn. A. M.	1	Bosch Gimpera, P.	1
Altamira, R.	1	Brutails, J. A.	1
Almarche, F.	1	Bruguès, C.	1
Bernad i Duràn, J.	1	Calvet, A.	1

	Vols.		Vols.
Carreras Artau, T.	1	Lluís Salvador, arxiduc	1
Carreras i Verdagué	1	Macià, J. M.	5
Casals, R.	1	Maluquer, J.	1
Centre Autonomista de dependents de Comerç	2	Mariorell Trabal, F.	2
Col·legi d'Advocats	1	Massó Torrents, J.	116
Consell d'Investigació Pedagògica	1	Miret i Sans, J.	55
Consistori dels Jocs Florals de Bar- celona	1	Monner Sans, R.	1
Crusat, F.	1	Monteys, S.	2
Diputació Provincial de Barcelona	50	Montoliu, C.	1
Elias Juncosa, J.	1	Nabot Tomàs, F.	1
Faraudo, L.	2	Olaguer de Barcelona, F.	1
Farga, O.	1	Oliva, V.	2
Font i Quer, P.	1	Ors, E. d'	1
Golferichs, M.	4	Parpal Marquès, C.	2
Goytia Gordia, J.	1	Prat de la Riba, E.	276
Inspecció Provincial de Primera Ensenyanza	1	Puig i Cadafalch, J.	423
Izquierdo, J. M.	1	Roig Requé, J.	73
Junta de Ampliació de Estudios	1	Romaña, F. de P.	7
Lafont, J.	1	Rubió Bellver, J.	1
Lambert, J.	3	Rubió i Lluch, A.	11
Lloret, I.	1	Tarré, E.	2
		Terradas, E.	14
		Unamuno, M. de	1
		Valls i Taberner, F.	9

El Sr. D. Ramon de Marimón, baró d'Hortal, ha fet donació a la BIBLIOTECA d'una acció degudament segellada i autenticada de la Reial Companyia de Comerç de Barcelona, impresa sobre pergami i datada l'any 1759. Se'n conserven molt pocs exemplars i és particularment interessant, a part de son valor com document històric, per l'ortografia gravada per l'ignasi Valls i dibuixada d'en Manel Tramullas que la decora, amb una curiosa vista de Barcelona.

Lectors. — Des del dia 1er d'octubre la BIBLIOTECA ha estat oberta, a més de les hores de costum a la tarda, de deu a una del matí, però la concurrència ha sigut sempre més nombrosa (gaire-bé el doble de lectors) a les hores de la tarda. En els quatre mesos a que es refereix aquesta crònica, s'han facilitat 260 targetes d'admissió a altres tants llegidors. El nombre total dels inscrits el dia 31 de desembre era de 774. El total de lectors que ha visitat la BIBLIOTECA en els mesos de setembre-desembre ha estat de 3.333, els quals, classificats per mesos, donen el següent resultat:

Setembre	455
Octubre	1.051
Novembre	1.032
Desembre	795

Per a procedir a la revisió de les existències, la BIBLIOTECA va estar tancada des del 21 al 26 de desembre, de manera que el total de dies hàbils de lectura durant els últims quatre mesos de 1914 va ésser de noranta cinc. La baixa de l'últim mes, és, segurament, deguda a l'epidèmia que per aquell temps dugué la intranquil·litat a Barcelona.

El total d'obres servides és el següent:

Setembre	664
Octubre	1,386
Novembre	1,455
Desembre	1,090
Total	4,595

Distribuïdes per matèries, s'agrupen en la forma següent:

Obres generals, Bibliografia	165
Filosofia	209
Religió	57
Dret i Ciències socials	177
Filologia	535
Ciències pures	691
Ciències aplicades	514
Belles Arts	492
Literatura	958
Història i Geografia	797

Els manuscrits consultats han sigut 27.

ADQUISICIONS DE MANUSCRITS. — Han ingressat els següents, per donació de D. J. Miret i Sans:

Núm. 347. Mémoire envoyé a Mr. le Comte de Preissac des opérations des Armées méridionales dans les Alpes et les Pyrénées.

Núm. 348. Registre tocant a les coses de la Ballia general de la estació de Talarn y Pallàs (1606).

Núm. 349. Volumetto delle Scritture dell'Investidura e possessione della Contea di Modica (1691-92).

Núm. 350. Creació del comtat de Modica en 1392 (1639).

Núm. 351. Ordinacions del bisbe de Burgos D. Lluís de Cufia (1474).

ARXIU. — Format amb els documents antics que l'Institut ha anat arreplegant, amb tot i ésser de recent formació, constitueix ja, a hores d'ara, una de les seccions més importants de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, per lo qual ha sigut menester donar-li organització pròpia.

Al finir l'any 1914, les principals col·leccions de que constava eren les següents:

1.ª Arxiu particular d'un il·lustre llinatge català, adquirit una part per compra en juliol de 1909, i l'altra per donatiu dos anys més tard. Consta d'alguns centenars de pergamins (la major partida dels segles xiv^a i xv^a), i de diversos volums i documents en paper.

2.ª Arxiu de l'antiga Junta de Comerç de Barcelona. Una bona part, conservada

curosament des de fa alguns anys per la Diputació, fou cedida a l'Institut el 4 de febrer de 1913. (Sobre son contingut v. BUTLLETÍ, p. 21.)

3.ª Documents en pergami procedents de diversos donatius.

El Sr. J. Miret i Sans, membre de l'Institut, ha estat el principal enriquidor d'aquesta secció, tant pel nombre com per la qualitat dels pergamins que generosament ha cedit. Entre ells cal esmentar una important col·lecció de documents dels segles X al XII, entre els que n'hi ha alguns dels més antics en llengua catalana, que fan bon costat al manuscrit de les Homilies d'Organyà, nostre més vell text literari (v. BUTLLETÍ, 127-128). Entre altres documents importants regalats pel Sr. Miret, citarem: Acta de consagració de Sant Benet de Bages, any 972; Fundació de la col·legiata de Mur, pel comte Ramón Berenguer I, 1069; Dedicació i dotació de l'església de Castellfolit de Riubregos, 22 set. 1083; Donació feta per Alfons l'Emperador a Guillem Adimaix de tres masos de la vila d'Antilles, 1122; Donació de Canelles, 1131; Donació dels comtes d'Urgell Ermengol VI i Geivra a Organyà, 17 agost 1140; Cessió del mas Vilaclara a Sant Cugat del Vallès atorgada per Berenguer Reverter, vescomte de Barcelona, amb signatures àrabs, 1159; Sentència de la cort del comte de Barcelona en el plet entre Sant Cugat del Vallès i R. P. de Banyeres, 1160; Carta de comanda, feta pel bisbe d'Urgell a Arnau de Castellbo, de diversos llocs i senyories, 1186; Privilegi d'Alfons X de Castella als mercaders catalans de Sevilla, 1281; Privilegi concedint indulgències als que visitin la capella de Sant Sever, a Sant Cugat, donat per quinze bisbes reunits a Avinyó en gener de 1335. També ha regalat el Sr. Miret una col·lecció de vint-i-un documents en pergami, que són, la major part, butlles de Papes (segles XII^a-XVIII^a); altra partida de dinou documents, també en pergami, contenint diversos contractes de la Vall d'Andorra (1450-1570) i un cartoral del XIV^a segle on es conté, en altres documents, copia del famós tractat de Corbeil de 1258.

Han fet igualment importants donatius: El Sr. Eduard Toda, de qui varem rebre un curiós document segons el qual Carles V renuncia la corona d'Aragó a favor del seu fill Felip, datat a Bruselles el 15 gener 1556. Va figurar amb algun dels documents abans esmentats en l'Exposició feta amb motiu de la inauguració oficial de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA (v. BUTLLETÍ, 128). D. Jaume Eofill i Matas va cedir, amb una pila d'impresos i mss. curiosos, alguns pergamins de caràcter particular; D. Salvador Babra, una butlla de l'anti-papa Benet XIII, etc., etc.

En una habitació del segon pis de la BIBLIOTECA s'ha començat la instal·lació del nostre Arxiu, així com la seva ordenació i catalogació.

CANVIS ESTABLERTS AMB EL BUTLLETÍ. — A més de les consignades en el núm. II del BUTLLETÍ, han establert el canvi les següents publicacions i biblioteques:

Chicago: Public Library Book Bulletin. — Coimbra: Anais das Bibliotecas e Arquivos de Portugal. — Guayaquil: Boletín de la Biblioteca Municipal. — Karlsruhe: Grossherzogliche Hof- und Landesbibliothek. — Manchester: The John Rylands Library. — Parma: R. Biblioteca Palatina. — Rio de Janeiro: Bibliotheca Nacional.

La *Rivista delle Biblioteche e degli Archivi* que dirigeix el bibliotecari de la Mediceo-Laurenziana i de la Riccardiana de Florença Dr. Guido Biagi, ha establert també el canvi amb el BUTLLETÍ. En el número de juliol-setembre de 1914 (p. 136) dona compte de la inauguració de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA i de l'aparició del seu BUTLLETÍ, amb

carinyoses frases que agraim profundament i a les que corresponem de la manera més afectuosa.

Hem de regradar també la coral salutació que ens adreça el *Bulletin of the Philippine Library* (III, 1).

PUBLICACIONS SOBRE LA GUERRA. — Des del principi de la guerra que la BIBLIOTECA i l'Institut reben grans remeses de impresos de propaganda publicats per les diverses nacions beligerants. La major part de tals publicacions consisteixen en fulles volants, revistes o fascicles contenint arguments i comentaris sobre la guerra donats a llum per organitzacions oficials o particulars, i donant a conèixer el punt de vista especial de cada nació. Tot aquest material bibliogràfic és important com a contribució documental a la historia d'un gran aconteixement històric i s'arxiva i completa curiosament. Els consulsats d'algunes de les nacions en guerra residents a Barcelona, el Sr. President de la Diputació de Barcelona, i diverses corporacions i particulars i membres de l'Institut, han contribuït a engrair aquesta col·lecció, de la que més endavant ne donarem detallat inventari.

ARMARI DE REVISTES. — S'han instal·lat a la Sala de Lectura de la BIBLIOTECA dos armaris amb compartiments numerats i rotulats, on són, a la disposició del públic, els números corrents de la major part de les revistes i publicacions periòdiques que es reben a la BIBLIOTECA. El nombre total de les revistes exposades puja a 318. Els armaris tenen, assota, dos rengles de compartiments més grans per als quaderns de gran format, i a part d'aquests, les revistes hi són posades, en lo possible, per ordre de matèries. Un índex alfabètic, amb correspondència a la numeració dels calaixos, i copiat en un llibre, que es troba igualment a la Sala de Lectura a la llure consulta del públic, permet cercar ràpidament en els armaris la revista desitjada. En el número vinent del BUTLLETÍ donarem un catàleg complet de les publicacions periòdiques tan en curs com ja mortes, que existeixen a la BIBLIOTECA. Mentrestant, donem a continuació la llista de les que el 31 de desembre d'aquest any oren col·locades en els armaris novament inaugurats:

Abhandlungen der königlich. Bayerischen Akademie der Wissenschaften.	Annales de Provence.
Abhandlungen der königlich. Preussischen Akad. d. Wissenschaften.	Annales du Midi.
Académie des Inscriptions & Belles-Lettres. Comptes Rendus.	Annales du Musée Guimet.
Académie Royale de Belgique. Bulletin.	Annales du Service des Antiquités de l'Égypte.
American Journal of Archeology.	Archiv der Mathematik und Physik.
Amtliche Berichte aus den königlichen kunstsammlungen.	Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen.
Analecta Bollandiana.	Archiv für Philosophie.
Anales de la Sociedad Española de Física y Química.	Archives Asiatiques.
Anals de l'Academia y Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya.	Archives de Psychologie.
Annalen der Chemie.	Archives Historiques de la Gascogne.
Annales de l'Académie Royale d'Archeologie de Belgique.	Archives Sociologiques.
Annales de la Société Entomologique de France.	Archivio della R. Società Romana di Storia Patria.
	Archivio Muratoriano.
	Archivio Storico Lombardo.
	Archivio Storico per la Sicilia Orientale.
	Archivio Storico Siciliano.
	Archivio Bibliografico Hispano-Americano

- Archivo de Anatomía e de Anthropología.
 Archivo Ibero-Americano.
 Archivos de Psiquiatría y Criminología.
 Archivum Franciscanum Historicum.
 Arkiv för Matematik, Astronomi och Fysik.
 Art and Archaeology.
 Arxiu d'Estudis del Centre Excursionista de Terrassa.
 Arxius de l'Institut de Ciències.
 Astronomischer Jahresbericht.
 Atti della J. R. Accademia Roveretana degli Agiati.
 Atti della R. Accademia dei Lincei.
 Atti della Società Piemontese di Archeologia e Belle Arti.
 Atti del Reale Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti.
 Atti e Memorie della R. D. di Storia Patria per le provincie di Romagna.
 Barcelona Atracción. — Sociedad de Atracción de Forasteros.
 Beiträge zur Geophysik. Zeitschrift für Physikalische Erdkunde.
 Bibliofilia.
 Bibliografía Española. — Madrid.
 Bibliothek für Philosophie.
 Bibliothèque de l'École des Chartes.
 Biometrika.
 Boletín Analítico. (Congreso de los Diputados.)
 Boletín Arqueológico. Tarragona.
 Boletín Bibliográfico. — Madrid (Gabriel Molina).
 Boletín de la Asociación de Labradores de Zaragoza.
 Boletín de la Cámara de Comercio y Navegación de Barcelona.
 Boletín de la Estadística Municipal de Barcelona.
 Boletín de la Institución Libre de Enseñanza.
 Boletín de la Real Academia de Bellas Artes de S. Fernando.
 Boletín de la Real Academia de Buenas Letras. — Barcelona.
 Boletín de la Real Academia de Ciencias y Artes. — Barcelona.
 Boletín de la Real Academia de la Historia.
 Boletín de la Real Academia Española.
 Boletín de la Real Sociedad Española de Historia Natural.
 Boletín de la Sociedad Astronómica de Barcelona.
 Boletín de la Sociedad de Atracción de Forasteros. — Barcelona.
 Boletín Mensual. Barcelona.
 Boletín Mensual de Informaciones Agrícolas y de Patología vegetal. Roma.
 Boletín Mensual del Observatorio del Ebro.
 Boletín Municipal de Barcelona.
 Bolleti de la Societat Arqueològica Lulliana.
 Bolleti del Diccionari de la Llengua Catalana.
 Bollettino d'Arte.
 Bulletin. Académie Royale d'Archéologie de Belgique.
 Bulletin Archéologique du Comité des Travaux Historiques et Scientifiques.
 Bulletin Astronomique.
 Bulletin de Dialectologie Romane.
 Bulletin de Géographie Historique et descriptive.
 Bulletin de l'Académie Impériale des Sciences de St. Petersbourg.
 Bulletin de la Commission Archéologique de Narbonne.
 Bulletin de la Section de Géographie.
 Bulletin de la Société Archéologique du Midi de la France.
 Bulletin de la Société Ariègeoise des Sciences, Lettres & Arts et de la Société des Etudes du Couserans.
 Bulletin de la Société Botanique de France. Mémoires. Séances.
 Bulletin de la Société de l'Histoire de l'Art Français.
 Bulletin de la Société Entomologique de France.
 Bulletin de la Société Française de Dermatologie et Syphiligraphie.
 Bulletin de la Société Française de Minéralogie.
 Bulletin de la Société Française des Fouilles Archéologiques.
 Bulletin de la Société Nationale des Antiquaires.
 Bulletin de la Société Zoologique de France.
 Bulletin de l'Institut Egyptien.
 Bulletin des Musées Royaux du Cinquantenaire.
 Bulletin du Comité des Travaux Historiques et Scientifiques.
 Bulletin du Glossaire des Patois de la Suisse Romande.
 Bulletin Hispanique.
 Bulletin Historique et Philologique.

- Bulletin Italien.
 Bulletin of the Geological Institution
 of the University of Upsala.
 Bulletin of the John Rylands Library,
 Manchester.
 Bulletin of the New York Public Li-
 brary.
 Bulletin of the Philippine Library.
 Bullettino della Società Filologica Ro-
 mana.
 Bullettino dell'Istituto Storico Italiano.
 Butlletí de Dialectologia Catalana.
 Butlletí de la Agrupació Excursionista.
 Butlletí de la Biblioteca de Catalunya.
 Butlletí de la Institució Catalana d'His-
 toria Natural.
 Butlletí del Centre Català de Saragoça.
 Butlletí del Centre Excursionista de Ca-
 talunya.
 Butlletí del Centre Excursionista de
 Lleyda.
 Butlletí del Centre Excursionista de
 Vich.
 Butlletí del Museu Social.
 Byzantinische Zeitschrift.
 Concordia, Zeitschrift der Zentralstelle
 für Volkswohlfahrt.
 Cultura Hispano-Americana.
 Chicago Public Library Book Bulletin.
 Deutsche Literaturzeitung.
 Die Fortschritte der Physik.
 Die Geisteswissenschaften.
 Die Schöne Literatur.
 Die Welt des Islams.
 El Eco de la Industria.
 El Lenguaje.
 ENETHIPIE.
 Estudio, Revista Mensual.
 Estudios de Deusto.
 Estudios Franciscanos.
 Estudios Gallegos.
 Estudis Universitaris Catalans.
 Etudes Franciscaines.
 Euskal-Esnalea.
 Euskalerriaren Alde.
 Faenza.
 Folia Neuro-Biologica.
 Fortschritte der Elektrotechnik.
 Gaceta Médica del Sur. — Granada.
 Gaceta Municipal de Barcelona.
 Gazette des Beaux-Arts.
 Geographische Zeitschrift.
 Giornale Storico della Letteratura Ita-
 liana.
 Heart, a journal for the study of the
 circulation.
 Historische Zeitschrift.
 Ibérica.
 Ilustració Catalana.
 Jahrbuch der drahtlosen Telegraphie
 und Telephonie.
 Jahrbuch des Kunsthistorischen Ins-
 titutes.
 Jahrbuch über die Fortschritte der Ma-
 thematik.
 Jahresbericht der Deutschen Mathema-
 tiker-Vereinigung.
 Jahreshfte des Österreichischen Ar-
 chäologischen Institutes in Wien.
 Journal des Savants.
 Journal International d'Archéologie Nu-
 mismatique.
 Joventut Textil.
 Kantstudien, Ergänzungshefte.
 Kantstudien, Philosophische Zeitschrift.
 Kritischer Jahresbericht über die Fort-
 schritte der romanischen Philologie.
 La Bibliofilia.
 La Clenela Tomista.
 La Cronique des Arts et de la Curiosité.
 La Familla.
 La Lumière Electrique.
 La Medicina de los Niños.
 La Revue des Maladies des Plantes.
 L'Arte.
 Le Moyen Age.
 Les Annales des Nationalités.
 Literarische Rundschau.
 Literarisches Zentralblatt.
 Literaturblatt für Germanische und Ro-
 manische Philologie.
 Logos.
 Lo Spérimentale, Archivio di Biologia
 normale e patologica.
 Mainzer Zeitschrift.
 Mathematische Annalen.
 Mélanges d'Archéologie et d'Histoire.
 Mélanges de la Faculté Orientale, Bey-
 routh.
 Mémoires de la Société Archéologique
 de Montpellier.

- Mémoires de la Société Nationale des Antiquaires.
 Mémoires de la Société Zoologique de France.
 Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona.
 Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes.
 Memorias de la Real Sociedad Española de Historia Natural.
 Memorie della Reale Accademia di Archeologia, Lettere e belle Arti. Napoli.
 Mercure de France.
 Mercurio, edición comercial y de Transportes.
 Mercurio, Revista comercial Ibero-Americana.
 Meteorologische Zeitschrift.
 Mind.
 Mitra.
 Mitteilungen aus Justus Perthes' Geographischer Anstalt.
 Mitteilungen des Kaiserlich Deutschen Archeologischen Instituts. — Roma.
 Modern Language Notes.
 Música.
 Nachrichten von der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen.
 Nachrichten von der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. Geschäftliche Mitteilungen.
 Naturae Novitates. Berlin.
 Nature.
 ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΟΝ.
 Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde.
 Neuphilologische Mitteilungen.
 Nouvelles Archives des Missions Scientifiques et Littéraires.
 Nuevo Ambiente.
 Nuovo Archivio Veneto.
 Nuovo Bulletin di Archeologia Cristiana.
 Observatori Meteorològic de Montserrat.
 Orthodoxon Biblion. (E. Subirana.)
 Pequeña Gaceta del Régimen Local.
 Pflüger's Archiv für die gesamte Physiologie des Menschen und der Tiere.
 Philologus.
 Philosophical Transactions of the R. Society London.
 Proceedings of the Cambridge Philosophical Society.
 Proceedings of the Royal Society of Victoria.
 Proceedings of the Zoological Society of London.
 Publications de l'Institut Nobel Norvégien.
 Publications of the Academy of Pacific Coast History.
 Reale Istituto Lombardo di Scienze e Lettere. Rendiconti.
 Renalxement.
 Rendiconti del Circolo Matematico di Palermo.
 Rendiconti della Reale Accademia dei Lincei.
 Rendiconto della R. Accademia delle Scienze dell'Istituto di Bologna.
 Rendiconto delle Tornate e dei Lavori dell'Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti. Società Reale di Napoli.
 Répertoire d'Art et d'Archéologie.
 Reseña Eclesiástica.
 Revista de Criminología, Psiquiatria y Medicina Legal.
 Revista de Educación.
 Revista de Filología Española.
 Revista de Filosofía, Cultura, Ciencias, Educación.
 Revista de la Cámara Oficial y Sindicato Agrícola de Arenys de Mar.
 Revista de la Escola de Decoració.
 Revista de la Sociedad de Estudios Almerienses.
 Revista de la Sociedad Matemática Española.
 Revista de Libros.
 Revista de Menorca.
 Revista de Taquígrafia.
 Revista Gráfica.
 Revista Gutenberg.
 Revista Jurídica de Cataluña.
 Revista Montserratina.
 Revista Mundial.
 Revista Musical Catalana.
 Revue Bénédictine.
 Revue Catalane.
 Revue de Dialectologie Romane.
 Revue de Gascogne.
 Revue de l'Art Chrétien.
 Revue de l'Histoire des Religions.
 Revue de Métaphysique et de Morale.
 Revue de Phonetique.
 Revue des Bibliothèques.
 Revue des Etudes Grecques.

- Revue des Etudes Historiques.
 Revue des Etudes Juives.
 Revue des Langues Romanes.
 Revue de Synthèse Historique, Paris.
 Revue Hispanique.
 Revue Internationale de l'Enseignement.
 Revue Tunisienne.
 Rivista d'Arte.
 Rivista degli Studi Orientali, Roma.
 Rivista delle Biblioteche e degli Archivi, Firenze.
 Rivista di Psychologia, Roma e l'Oriente.
 Romania.
 Romanische Forschungen, Ruscino.
- Schriften der Wissenschaftlichen Gesellschaft in Strassburg.
 Scientia.
 Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien.
 Sitzungsberichte der Königlich Bayerischen Akademie der Wissenschaften.
 Sitzungsberichte der Königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften.
 Smithsonian Institution, Bulletin.
 Smithsonian Miscellaneous Collections.
 Studi Romani, Rivista di Archeologia e Storia.
- The Burlington Magazine for Connoisseurs.
 The Cambridge Bulletin.
 The Journal of Botany.
 The Journal of Physiology.
 The Journal of Roman Studies.
 The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland.
 The Library World, London.
 The Quarterly Journal of Economics.
 The Quarterly Journal of Pure and Applied Mathematics.
 Therapia.
 The Review of applied Entomology.
 The Transactions of the Entomological Society of London.
 Trabajos del Laboratorio de Investigaciones Biológicas de la Universidad, Madrid.
- Transactions of the Cambridge Philosophical Society.
 University of California Publications, Bulletin of the Department of Geology.
 University of California, Publications in American Archaeology.
 University of California, Publications in Classical Philology.
 University of California, Publications in History.
 University of California, Publications in Modern Philology.
 University of California, Publications in Pathology.
 University of California, Publications in Physiology.
 University of California, Publications in Psychology.
 University of California, Publications in Semitic Philology.
 University of California, Publications of Mathematics.
- Verhandlungen des Naturwissenschaftlichen Vereins in Hamburg.
 Vida Cristiana.
 Vox.
- Zeitschrift für Anorganische Chemie.
 Zeitschrift für Deutsche Wortforschung.
 Zeitschrift für die gesamte Neurologie und Psychiatrie, Berlin.
 Zeitschrift für Elektrochemie.
 Zeitschrift für Kommunalwissenschaft.
 Zeitschrift für Mathematik und Physik.
 Zeitschrift für Physikalisch Chemie.
 Zeitschrift für Romanische Philologie.
 Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung.
 Zeitschrift für Vermessungswesen.
 Zeitschrift für Vulkanologie. — Neapel.
 Zentralblatt für Bibliothekswesen.
 Zentralblatt für Biochemie und Biophysik.
 Zentralblatt für Psychoanalyse und Psychotherapie.
 Zoologica.
- Wörter und Sachen.

VI^a CENTENARI DE RAMÓN LLULL. — L'*Institut d'Estudis Catalans* ha publicat una Memòria (Barcelona, 1914) de la forma en que es proposa pendre part en la celebració d'aquell aniversari. Projecta empendre la publicació d'una sèrie d'*Estudis bio-bibliogrà-*

tics lulians, entre els que anuncia els següents: A. Gottron: *L'edició maguntina de Salzingen i el catàleg dels codis i impresos lulians a Mainz*; Duràn-Rogent: *Bibliografia de les obres impreses de Ramon Lull*; E. Aguiló: *Catàleg dels manuscrits lulians a Mallorca*; R. d'Alòs: *Catàleg dels codis lulians de Roma*; J. Rubió: *Catàleg dels codis lulians en llatí a Munic*.

BIBLIOTECA PROVINCIAL UNIVERSITARIA DE BARCELONA. — El quefe d'aquest establiment, D. Manuel Rubió Borràs, ha tingut la bondat d'enviar-nos la següent nota del moviment de la Biblioteca en 1914:

«En la sala de lectura s'han servit 32.166 llibres, que es reparteixen en els següents grups:

Teologia	750
Jurisprudència	4.262
Ciències i Arts	18.079
Literatura	7.465
Història	890
Enciclopedies	720
Manuscrits	160

Els llibres han augmentat en 874 volums, de les següents procedències:

Del dipòsit de llibres i canvi internacional	180
Del registre de la propietat intel·lectual	264
Donatius d'altres centres i particulars	238
Per compra	192

S'han catalogat 631 volums, i els índexs han augmentat en 1.157 cèdules.

En l'arxiu universitari, al classificar recentment els fons documentals que el constitueixen, s'ha trobat la importantíssima col·lecció diplomàtica pertanyent a l'antiga Universitat de Cervera. Aquest descobriment ha donat veritable importància històrica a l'arxiu de la Universitat, que fins ara era de caràcter purament administratiu.

Totes les seves seccions pertanyen a l'anomenat Arxiu de la Cancelleria, i són molt notables el butllari dels papes Inocenci XIII, Clement XII i Benet XIII, i la famosa butlla de fundació de la Universitat. És també molt interessant la col·lecció de Refals cèdules i cartes dels monarques Felip V, Ferràn VI i Carles III, així com la sèrie de llibres de Claustres de professors.

S'han servit, administrativament, en aquest arxiu, 120 recerques i s'han classificat 5.780 documents.»

BIBLIOTECA PÚBLICA ARÚS. — S'ha publicat la memòria d'aquesta Biblioteca, corresponent al decenni 1905-1914 (Barcelona, Henrich, 1915), de la que n'extraiem les dades següents:

El 31 de desembre de 1914 constava la Biblioteca de 37.236 volums. L'han visitat en 1914 fins a 10.443 lectors, que han consultat 13.050 volums, contra 10.021 lectors i 12.754 volums en 1913. La quantitat gastada en compra de llibres i en relligatge durant el mateix any, ha estat de pes. 1.076'50. Aquesta suma és inferior a la gastada l'any anterior (2.158'30) per no haver sigut concedida en 1913 la subvenció de dues mil pessetes

anys amb que l'Ajuntament de Barcelona solia contribuir a les despeses de la Biblioteca. El total de lectors en els últims deu anys ha sigut de 119,816 i el d'obres consultades de 147,374, lo qual dona, respectivament, un promig anual de 11,982 lectors i 14,737 volums.

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR PER A LA DÒNA (carrer d'Elisabets, 12). — Moviment de la Biblioteca : Des de juliol a desembre de 1914.

Classificació per matèries	Biblioteca circulant	
	Llibres deixats a domicili	Biblioteca pública Llibres llegits a la Biblioteca
0 Treballs Generals i bibliografia	99	55
1 Filosofia	97	29
2 Religió-Teologia	133	19
3 Ciències Socials-Dret.	280	61
4 Filologia	77	127
5 Ciències Naturals.	86	34
6 Ciències Aplicades.	78	24
7 Belles Arts	52	40
8 Literatura	3,289	241
9 Historia i Geografia	163	36
	<u>4,349</u>	<u>666</u>
Total de l'any.	9,840	1,210

BIBLIOTECA DEL CONSELL D'INVESTIGACIÓ PEDAGÒGICA (Urgell, 187). — Sobre el seu moviment se'ns ha facilitat la nota següent:

«Llibres extrets de la Biblioteca amb especificació de llurs matèries. Juliol-desembre 1914.

Matèries	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
Obres generals.	1					3
Filosofia	14	21	16	23	5	9
Religió		2	1	4	4	1
Ciències socials i pedagogia	65	98	133	132	126	125
Filologia	17	10	22	29	12	23
Ciències pures.	35	27	50	52	30	49
Ciències aplicades	9	11	23	15	13	9
Belles Arts	27	45	34	37	19	20
Literatura	19	39	30	28	50	65
Historia	15	20	28	32	29	34
Sumes.	203	273	337	352	288	338

Total d'obres que circularen en 1914 : 2,511.

Nombre de lectors inscrits : 226.

Visitants de la Biblioteca : 1,954.

BIBLIOTECA JUVENIL DE CULTURA MUSICAL POPULAR (carrer d'Aragó, 257, baixos). — S'ha publicat el primer número (octubre, 1914) del butlletí d'aquesta biblioteca circulant que ha començat a organitzar-se amb el propòsit de proporcionar lectures apropiades als nois i noies. Els requisits necessaris per a ésser lector, són els següents: a) Residir a Barcelona. b) No tenir més de divuit anys. c) Satisfer la quota mínima de 0'25 ptes, mensuals. Els lectors inscrits poden servir-se del local i llibres de la Biblioteca, subjectant-se a son Reglament interior, i endur-se'n i tenir els llibres a casa durant quinze dies. La Junta que regeix la marxa de la Biblioteca la presideix la Sra. D.ª Narcisa Freixas.

ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA. — Per a facilitar la seva tasca al mestre català que vol servir-se de textos catalans, tant d'ensenyança com d'esbargiment dels deixebles, ha constituït una comissió encarregada de fer la *Biblioteca Infantil Catalana*, i, com a complement, se proposa donar a llum un catàleg de totes les obres d'aquest caràcter que pugui recollir o de les quals li arribin notícies certes. Quantes persones vulguin contribuir-hi, poden adreçar llurs informacions o remeses de llibres al domicili de l'Associació, carrer del Comte de l'Assalt, 4.

TORTOSA

MUSEU ARQUEOLÒGIC I ARXIU MUNICIPAL DE TORTOSA. — La Biblioteca municipal és en estat de formació : conté 1.400 vols. que, a part de la petita biblioteca adquirida per l'Ajuntament a l'antic *Centro de Artesanos*, procedeixen, en llur major part, de donatius.

En l'Arxiu s'hi conté quasi tota la documentació de l'antic Consell de Tortosa, més la de la Taula de Canvi de la mateixa ciutat. La col·lecció de llibres de Clavaris i provisions del Consell està quasi completa des de principis del segle XIV^a fins al XVII^a.

La Biblioteca és oberta de 9 a 1 i de 4 a 6, a càrrec del personal del Museu.

PRINCIPALS ADQUISICIONS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

ANUARIS, COL·LECCIONS, ENCICLOPEDIES

BARRANTES, V. : Aparato bibliográfico para la Historia de Extremadura. — Madrid, Tip. P. Nuñez, 1875-1877, 3 Vols.

Encyclopaedia of Religion and Ethics. Edited by James Hastings. — Edimburgh, Clark, 1914 Vol. VII.

FORBES GRAY, W : Books that count. A dictionary of standard Books. London, A. & Ch. Black, 1912.

MÉNDEZ, F. : Tipografía española, ó Historia de la Introducción, propagación y progresos

del Arte de la Imprenta en España. 2.ª edición corregida y adicionada por D. Hidalgo. — Madrid, Imp. Escuelas Pias, 1861.

WADDINGUS, L. : *Scriptores Ordinis Minorum, quibus accessit Syllabus Illorum, qui ex eodem ordine pro ille Christi fortiter occubuerunt.* — Romae, Atilio Nardocchia, 1906.

FILOSOFIA I RELIGIO

Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters. — Munster, Aschendorfsche Buchhandlung, 12 Vols.

BERSON, H. : Matière et Mémoire. Essai sur la relation du corps à l'esprit. — Paris, F. Alcan, 1914.

Bibliographie der psycho-physiologischen Literatur. — Leipzig, Barth, 1896-1907.

Bibliographie der deutschen u. ausländischen Literatur des Jahres... über Psychologie, ihre Hilfswissenschaften u. Grenzgebiete. Leipzig, Barth. [Continuació de... *Bibliographie der psycho-physiologischen...*] Jahre 1908-1910, 1911.

Cartulaire de Notre-Dame de Prouille. Précédé d'une étude sur l'Albigisme languedocien aux XIIe et XIIIe siècles. — Paris, Picard & Fils, 1907. 2 vols.

FRIEDLAENDER, J. : Selections from the arabic writings of Maimonides. — Leiden, E. T. Brill, 1909. (Semite studies Series, n.º XII).

KOSTYLEFF, N. : Le mécanisme cérébral de la Pensée. — Paris, J. Alcan, 1914.

LEVI, A. : Saggio di una Bibliografia filosofica italiana... Bologna, Modena, Ad. Formiggini, 1908. Biblioteca di Filosofia e di Pedagogia.

LEVI, A. : Bibliografia Filosofica italiana. — Modena, A. Formiggini, 1908-1912. (Continuazione del Saggio di una Bibliogr. Filosof. italiana.)

SALVATORELLI, L. : Introduzione bibliografica alla Scienza delle Religioni. — Roma, G. Quedrotta, 1914. Collezione di Scienza delle Religioni. I.

DRET I CIENCIES SOCIALS

ALBÓ MARTÍ, R. : Barcelona caritativa, benèfica y social... con un prólogo del Excmo. Sr. don José Marva. — Barcelona, «La Hormiga de Oro», 1914. 2 vols.

CANCER, J. : Jacobi Cancerii... Variarum Resolutionum Juris Caesarei Pontificii et Municipalis Principatus Cathalauniae... cura et desiderio D. D. Myr... Editio novissima aucta et mendis expurgata. — Lugduni, P. Bords, J. & P. Arnaud, 1683. 2 vols.

CANCER, J. : Jacobi Cancerii... Variarum Resolutionum Juris universali Caesarei, Pontificii et Municipalis Principatus Cathalauniae, ab ipso Autore, antequam e vita emigraret, cura et desiderio D. D. Myr... Editio novissima. — Venetis, Typ. Remondiana, 1760. 3 vols.

CONANT, C. A. : A history of modern banks of issue, with an account of the economic crises of the XIXth century and the crisis of 1907. — New York & London, Putnam's Sons, 1909.

FONTANELLA, J. P. : Joannis Patri Fontanellae... Tractatus de Pnetis nuptialibus, sive Capitulis matrimonialibus, ... Editio ultima... — Lugduni, G. Nanty & Soc., 1677. 2 vols.

MALLOCK, W. H. : Social reform, as related to realities and delusions. — London, J. Murray, 1914.

FILOLOGIA

COTARELO MORI, E. : Fonología española. — Madrid, Impr. de la Revista de Archivos, 1909.

GABELLÉNTZ, G. : Die Sprachwissenschaft. — Leipzig, Tauchnitz, 1901.

Gramática de la lengua castellana por la Real Academia Española. — Madrid, Perladó Paez & C.º, 1911.

HANSEN, F. : Gramática histórica de la lengua castellana. — Halle, Niemeyer, 1913.

HÜBSCHMIDT, J. U. : Zur Bildung des Imperfekts im Frankoprovenzalischen. — Halle, Niemeyer, 1914.

MICHAELIS, H. & D. YONES. : A Phonetic Dictionary of the English language. — Hannover & Berlin, Meyer, 1913.

SCHMIDT, W. F. : Die spanischen Elemente im französischen Wortschatz. — Halle, Niemeyer, 1914.

CIENCIES FISIQUES I MATEMÀTIQUES

BONET, R. : Problemes resoltos de Dinàmica del Punt. — Barcelona, L'Avenc, 1914.

DINI, U. : Sugli sviluppi in serie per la rappresentazione analitica delle Funzioni di una Variabile reale date arbitrariamente in un certo intervallo. — Pisa, Tip. Succ. F. Nistri, 1911.

LAMB, H. : Dynamics. — Cambridge, At the University Press, 1914.

MARAS BONVI, J. : Química general inorgánica y orgánica. — Barcelona, A. Bosch, 1911.

Observatorio astronómico de S. Fernando. Cartas fotográficas del Cielo.

SCHÖN, L. : Tables de Logarithmes (vulgaires) a 7 décimales... — Paris, Gautier-Villars, 1914. 2 vols.

VITORIA, E. : Prácticas químicas para cátedra

- y laboratorio. — Barcelona, Casals (1914).
 VIVANTI, G.: Elementi della teoria delle Funzioni poliedriche e modulari. — Milano, U. Hoepli, 1906.
 VOLTERRA, V.: Drei Vorlesungen über neuere Fortschritte der mathematischen Physik. — Leipzig & Berlin, B. G. Teubner, 1914.

CIENCIAS NATURALES

- Atlas de bolsillo, de todos los ramos de la Ciencia Natural.* — Barcelona, Colección Estudio.
 ACOQUE, A.: Flore de la region mediterraneenne de la France. — Paris, Bailliere & Fils, 1904.
 DARWIN, C.: Journal of the researches into the Natural history and Geology of the countries visited during the voyage round the world of H. M. S. Beagle under command of Captain Fitz Roy. — London, Murray, 1912.
 DURAN, P.: Le Systeme du Monde. Histoire des doctrines cosmologiques de Platon à Copernic — Paris, Hermann & fils, 1914.
Handwörterbuch der Naturwissenschaften. Herausgegeben von E. Korschell... — Jena, Fischer, 8 vols.
 RIBBE, C.: Beiträge zu einer Lepidopteren-Fauna von Andalusien (Süd Spanien) — Macrolepidopteren. (Deutsche Entomologische Zeitschrift Iris, I Beiheft.)
 VILLE, J. & DERRIEN, E.: Chimie biologique médicale. — Paris, Bailliere & fils, 1914.

INGENYERÍA I TECNOLOGÍA

- BAUDRY DE SAUNIER, L.: L'art de bien conduire une automobile. — Paris, L. Baudry de Saunier. Bibliothèque «Omnias».
 BAUDRY DE SAUNIER, L.: L'Automobile. Theorie et pratique. — Paris, L. Baudry de Saunier. 2 vols. Bibliothèque «Omnias».
 BODMER, G. R.: Les moteurs hydrauliques. Turbines et machines à pression hydraulique. A l'usage des ingenieurs et des constructeurs. Traduit par D. Farman. — Paris, Derforges, 1896.
 GIOLITTI, F.: La Cémentation de l'acier. Paris, Hermann & fils, 1914.
 GRAETZ, L.: La electricidad y sus aplicaciones. Versión de la 10ª edición alemana por E. Terradas. — Barcelona, G. Gill, 1913.

- Jahrbuch der Elektrotechnik.* Herausgegeben von Karl Strecker. — München & Berlin, 1912-1913.
 KRAATZ, A.: Mehrfach-Telegraphon. — Braunschweig, Vieweg & Sohn, 1914.
 KYSER, H.: Die elektrische Kraftübertragung. — Berlin, Springer, 1912, 1914. 2 vols.
 RAUSCH, W.: Der Wagenfabrikant. Theoretisch-praktisches Buch für alle beim Wagenbau beschäftigten Handwerker und Gewerbetreibende. — Leipzig, Voigt, 1900. Mit einem Atlas.
 REIN, H.: La Technique de la Radiotelegraphie. Trad. de la 2.ª ed. allemande, par G. Viard. — Paris, Gauthier-Villars, 1913.
 SEELIGMANN, F. & ZIECKO, E.: Handbuch der Lack- u. Firnis-Industrie. — Berlin, Union Deutsche Verlagsgesellschaft, 1914.
 SRÜNG, R.: Moedebeck's Taschenbuch zum praktischen Gebrauch für Flugtechniker u. Luftschiffer. — Berlin, M. Krays, 1911.
The Year-Book of Wireless Telegraphy and Telephony: 1914. — London, The Marconi Press Agency.
 ZENNACK, Y.: Lehrbuch der drahtlosen Telegraphie. — Stuttgart, F. Enke, 1913.

ARQUEOLOGÍA I BELLES ARTS

- A Catalogue of the Ancient Sculptures preserved in the Municipal Collections of Roma.* — Oxford, At the Clarendon Press, 1912. 2 vols.
 BOSCH GIMPERA, P.: Grecia y la civilización cretíco-micénica. — Barcelona, Estudio, 1914.
 COLLET, H.: Victoria. — Paris, F. Alcan, 1914.
 EBERSTADT, R.: Neue Studien über Städtebau u. Wohnungswesen. — Jena, G. Fischer, 1914. Vol. 2.
Exhibition of Spanish Old Masters. Illustrated Catalogue of the... In support of National Gallery Fonds and for the benefit of the Sociedad de Amigos del Arte española. X. 1913 to I 1914. — London, Crafon Galleries.
 FISCHBACH, F.: Die wichtigsten Web-Ornamente bis zum 19.º Jahrhundert. — Mainz & Wiesbaden, Selbstverlag, 1901.
 HAMLIN, F.: ... European and Japanese Gardens. — Philadelphia, Coator, 1902.
 KLEIN, W.: Die griechischen Vasen mit Meister-signaturen. — Wien, C. Gewold's Sohn, 1887.
 MALY, F. de: Les Primitifs et leurs Signatures.

- Les miniaturistes. — Paris, P. Geuthner, 1913.
- PERRELL, F. : Lírica nacionalizada. — Paris, P. Ollendorff, 1903.
- PIJOUAN, J. : Historia del Arte. El Arte al través de la Historia. — Barcelona, Salvat & C.^a, 1914. Vol. I.
- REINACH, S. : Recueil de Têtes antiques, idéales ou idéalisées. — Paris, Gazette des Beaux-Arts, 1903.
- RIANO, J. F. : Critical and bibliographical Notes on early Spanish Music. — London, B. Quaritch, 1887.
- RUIBÉ BELLEVER, J. : Construccions de pedra en sec. — Barcelona.
- RUIÑOL, S. : Jardins d'Espanya. — Barcelona, López, 1914.

LITERATURA

- BARTSCH, K. : Grundriss zur Geschichte der provenzalischen Literatur. — Elberfeld, Friedrichs, 1872.
- BERTAND, J. J. A. : Cervantes et le romantisme allemand. — Paris, Alcan, 1914.
- BROCKELMANN, C. : Geschichte der Arabischen Literatur. — Weimar & Berlin, Felber, 1892. 1902 2 vols.
- Cancionero de Romances*, Impreso en Amberes, sin año. Edición facsimil., Madrid, 1914.
- CRUADO DOMÍNGUEZ, J. : Literatas del siglo XIX. — Madrid, Perez Dubrull, 1889.
- DU PONT, A. : Roman de Mahomet, en vers du XIIIe siècle par Alexandre Du Pont. — Paris, Silvestre, 1831.
- GAUCHAT, L. & JEANJAQUET, J. : La Littérature Patoise de la Suisse romande. Bibliographie analytique. — Neuchâtel, Altinger frères, 1912.
- GIL, A. : Romancero judéo-español. — Madrid, Impr. Alemana, 1911.
- HÜRNER, F. : Der Trobador Guillem de Cabestany: sein Leben u. seine Werke. — Berlin, L. Hermann, 1869.
- MOONEY, W. W. : The house-door on the ancient stage. — Baltimore, Williams & Wilkins C.^a, 1914.
- PLANA, A. : Antologia de Poetes catalans moderns. Societat Catalana d'Edicions, 1914.
- ROUANET, L. : Colección de Autos, Farsas y Coloquios del siglo XVI. — Barcelona, L'Avenc, 1901. 4 vols.
- SCHWARTZ, W. : August Wilhelm Schlegel's Verhältnis zur spanischen u. portugiesischen Literatur. — Halle, Niemeyer, 1914.
- SICARS, S. N. : Don Manuel Tamayo Baus. Estudio crítico-biográfico. — Barcelona, Tip. Catòlica, 1906.
- VIANELLO, N. : La orazione di Lisia. — Torino, Bucca, 1914.

HISTORIA I GEOGRAFIA

- AMETLLER VINYAS, J. : Alfonso V de Aragón en Italia y la crisis religiosa del siglo XV. — Gerona, Torres, 1903, 2 vols.
- CAETANI, L. : Annali dell'Islam. — Milano, U. Hoepli, 1905. Vol. I.
- CAMPORI, G. : Carteggio Galileano inedito. Con note ed appendici... Modena, Società Tipogr., 1881.
- CAPILLE, J. : Dictionnaire de biographies roussillonnaises. — Perpignan, Cornet, 1914.
- CARINI, J. : Gli Archivi e le Biblioteche di Spagna, in rapporto alla storia d'Italia in generale e di Sicilia in particolare. — Palermo, Tip. Lo Statuto, 1884. 2 vols.
- CAVAIGNAC, E. : Histoire de l'Antiquité. — Paris, Fontemoing & C.^a, 1913-1914. 2 Vols.
- CHAPOY, V. : L'Hellenisation du Monde antique. Leçons faites à l'École des Hautes Etudes. — Paris, Alcan, 1914. Bibliothèque générale des Sciences Sociales.
- Geographen-Kalender* : Begründet durch H. Haack. In Verbindung mit vielen Fachgenossen herausgegeben von Gebhard Schönleith. — Gotha, J. Forthes. XII Jahrg. 1914.
- GINZEL, F. K. : Handbuch der mathematischen u. technischen Chronologie. — Leipzig, J. C. Hinrich, 1906-1914. 3 vols.
- Histoire du Maréchal de Bouleaut, Grand Connétable de l'Empire de Constantinople, ...Contenant les événements les plus singuliers du règne de Charles VI, l'abrégé de l'histoire du grand Schisme d'Occident, et ce qui s'est fait de plus remarquable dans l'Europe et partie de l'Asie depuis l'an 1378 jusqu'à 1415.* — Paris, D. Bengué, 1699.
- HOMO, L. : Lexique de Topographie romaine. Avec une introduction de R. Cagnat. — Paris, Klincksieck, 1900.
- KERDE, O. : Handbuch der geographischen

- Wissenschaft. — Berlin, Vossische Buchhandlung, 1914.
- MUÑOZ ROMERO, T. : Diccionario bibliográfico-histórico de los antiguos reinos, provincias, ciudades, villas, iglesias y santuarios de España. — Madrid, Rivadeneyra, 1858.
- PANORMITA, A. : Antonii Panormitae De dictis et factis Alphonsi regis Aragonum Libri quatuor. Commentarium in eosdem Aeneae Sylvij, quo capitatum cum Alphonsinis contendit. Adiecta sunt singulis libris Scholia per Jacobum Spiegelium. — Basilicae, Ex officina Hervagiana, 1538.